

IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya vezetésének egyetértésével 1994. szeptember 5-én megtörtént és október 10-én az MTA IX. Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya megválasztott 30 fős Hadtudományi Bizottsága megkezdte munkáját.

A Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény értelmében 1994 júliusától 1995 januárjáig a mintegy 260 hadtudományi minősítéssel rendelkezők közül 163 minősített nyilatkozott úgy, hogy tagja kíván lenni az MTA köztestületének. (A közel 12 ezer minősítettből 6463 fő köztestületi tag.)

A 163 minősítettből 141 a Hadtudományi Bizottság, 22 pedig tizenhárom másik akadémiai bizottság köztestületi tagja lett. A 163 köztestületi tag megoszlása azt mutatja, hogy a legkülönbözőbb szakterületek, intézmények és szervezetek képviselőit tömöríti az Akadémia. Az MTA, a IX. Osztály és a Hadtudományi Bizottság minden esetben, számít munkájukra, véleményükre, szakértelmükre, amikor például átfogó tudományos, tudománypolitikai, társadalmi vagy honvédelmi kérdésben kell akadémiai véleményt megfogalmazni, illetve eljuttatni ezt a véleményt a társadalom különböző rétegei számára.

Berek Lajos

A Kiss Károly Hadtudományi Klub az MHTT szervezetében⁹

A mai konferencián valószínűleg minden előadás egy kicsit szubjektív, hiszen az elmúlt 30 év történeteiről mindenkinek más emlékképei vannak.

A tárgyidőszakban a Kiss Károly Hadtudományi Klub (a továbbiakban: Klub) életének jelentős, személyekhez kötődő fordulópontjai voltak. Mindenképpen meg kell emlékezni a Klub első elnökeiről, az alapító elnök *Móricz Lajos*ról és a választott tisztségében őt követő *Vasvári Vilmos*ról. Móricz Lajos 1990-ben a Magyar Hadtudományi Társaság (MHTT) első elnöke lett, megválasztása után vált meg a Klub élén betöltött pozíciójától. Ekkor lépett helyébe Vasvári Vilmos, aki nagyon aktív és segítőkész ember volt és eredményesen vezette tovább a Kiss Károly Hadtudományi Klub munkáját. Feltétlenül ki kell emelni *Héjja István* szerepét és tevékenységét, aki 2001 tájékán, alapító tagként, és – akkor már – a Magyar Hadtudományi Társaság egyik elnökhelyetteseként sokat tett azért, hogy a Klub eredményesen működhessen tovább.

A Klub működésének egyes időszakait sokféleképpen lehet szakaszolni. Erre 15 évvel ez előtt elsőként Vasvári Vilmos tett kísérletet, amikor megírta A Kiss Károly Hadtudományi Klub 15 éve című munkáját.¹⁰

⁹ A 30 év a hadtudomány szolgálatában című szakmai-tudományos konferencián, 2013. november 28-án, a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen elhangzott előadás hanganyagának szerkesztett változata.

¹⁰ Vasvári Nagy Vilmos: A Kiss Károly Hadtudományi Klub 15 éve. Budapest, 1998. HM Oktatási és Tudományszervező Főosztály.

Én a harminc évet három szakaszra tudnám tagolni. Az első 1983-tól, a Klub megalakításától a Hadtudományi Társaság megalakításáig, 1990-ig tartó időszak, amikor a Stefánia Palotában, a hadsereg központi művelődési házában tartottuk rendezvényeinket. Ebben az időszakban a Klub a művelődési ház egyik tudományos fórumaként működött. Az időszak főbb eredményei abban ragadhatók meg, hogy a Klub működése lehetőséget kínált a Varsói Szerződés koalíciós keretei közötti ténykedés jellegzetességeinek vizsgálatára és amellet a Magyar Néphadsereg jellemző nemzeti sajátosságok megvitatására.

A második időszakban a Klub már a Hadtudományi Társaság keretei között működött. Ez a szakasz 1990-től nagyjából 2006-ig tartott. Ekkortájt főként az euroatlanti orientáció kérdéseivel, a Magyar Honvédség által megoldandó elméleti problémák feltárásával foglalkoztunk. Ezt főként az indokolta, hogy a Varsói Szerződés felbomlása után a honvédségnek önállóan kellett megoldania feladatait. Fontos kérdéseket vetettek fel a '90-es években a békepartnerség, a majdani NATO- és Európai Unió tagság által kínált lehetőségek.

A harmadik szakasz 2006-tól kezdődött, amikortól a Klub, továbbá a Biztonságpolitikai Szakkollégium és a Magyar Hadtudományi Társaság Biztonságpolitikai Szakosztálya mind szorosabban kezdett együttműködni. Ebben az időszakban történt meg a Kiss Károly Hadtudományi Klubnak és a Magyar Hadtudományi Társaság Biztonságpolitikai Szakosztályának az összeolvadása és 2007-ben a Kiss Károly Hadtudományi és Biztonságpolitikai Szakosztály megalakulása.

1990-ben a Kiss Károly Hadtudományi Klub kezdeményezésére megalakult a Magyar Hadtudományi Társaság. Felmerült a kérdés, hogy mi legyen a Klubbal a továbbiakban. A tagok álláspontja az volt, hogy a Klubnak a Hadtudományi Társaság keretei között, annak tudományos fórumaként kell működnie a továbbiakban. Természetesen a ki-ki fenntartotta magának a jogot, hogy részt vegyen a Társaság valamely szakosztályának munkájában.

Az összejöveteleket ekkortájt féléves munkaterv alapján, havonta egy-egy alkalommal a Stefánia Palota Intarziás termében tartottuk. A munkatervet mindig májusban hagyta jóvá az elnök előterjesztésére a tagság. A rendezvények egy-egy 20–25 perces vitaindítóval kezdődtek, amiket az előadóhoz címzett kérdések feltétele, majd vita követett. A levezető elnök mindig az adott rendezvény házigazdája volt. Lehetőség volt arra is, hogy a rendezvény házigazdája és előadója szerény tiszteletdíjat kapjon tevékenységéért a művelődési háztól, amelynek vezetősége egy referenst is kijelölt a Klub ügyeinek intézésére.

Az elnökség fontos feladatának tekintette az akkori doktoranduszok: az aspiránsok bevonását a Klub munkájába. Évente két-három fiatal tudós kollégát vettünk fel, aminek az volt a feltétele, hogy egy ajánló ismertesse az illető addig munkásságát és a tagság formálisan is befogadja az illetőt. Természetesen lehetőséget biztosítottunk az aspiránsoknak arra is, hogy ismertessék kutatási eredményeiket.

A rendszerváltás első éveiben változások történtek a Stefánián: a művelődési háznak egyre több bevételt kellett produkálnia. Így mind a Kiss Károly Hadtudományi Klubnak, mind pedig az 1989-ben megalakult Lahner György Haditechnikai Klubnak teremérleti díjat kellett fizetnie a továbbiakban, amit a Hadtudományi Társaság felvállalt.

2001-ben váratlanul elhunyt az akkori elnök, Vasvári Vilmos. Ez – a gyászon túlmenően – átmeneti üzemviteli nehézséget okozott a Klub vezetésének, hiszen nem volt készen a következő félév munkaterve. Mintegy fél esztendeig szünetelt a Klub tevékenysége. A helyzetet Héjja István mentette meg. Ő ekkor már a Magyar Hadtudományi Társaság egyik elnökhelyettese volt és – felajánlva segítségét – engem inspirált az elnöki teendők ellátására.

A Klub székhelyét áthelyeztük az Üllői úti campusra, amelynek Bolyai Emlékszobájában tartottuk rendezvényeinket.

Ekkorra, 2000. január 1-jére befejeződött a katonai felsőoktatás teljes integrációja és megalakult a Nemzetvédelmi Egyetem Bolyai János Katonai Műszaki Főiskolai Kara. Rövidesen beköltözött a Hungária körútra a szentendrei campus állománya is. Kézenfekvő volt a klubvezetés azon törekvése, hogy minél több katonahallgatót vonjunk be a klub munkájába.

2005–2006 táján felmerült az egyetemi intézmények egy bázisra történő összevonásának igénye. Lehetőség kínálkozott arra, hogy rendezvényeinket a továbbiakban az egyetem központi könyvtárának Tudós Kávézójában tartsuk. A Klub elnöke ekkor Héjja István volt, akitől Csery Péter vette át a megbízatást.

* * *

Végezetül tekintsük át a Kiss Károly Hadtudományi működésének főbb célkitűzéseit, amelyek – egyebek mellett – a következők voltak:

- tájékoztatás,
- fórum biztosítása,
- az oktatás és a tudomány egységének elősegítése,
- a fiatal kutatók munkájának segítése,
- kutatási eredmények bemutatása,
- szakmai és tudományos viták befogadása.

A Klub tagságának mintegy 50%-a immáron hagyományosan a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem állományából tevődött és tevődik ki, a többiek pedig részint a Honvéd Vezérkar, részint a Honvédelmi Minisztérium aktív- és nyugállományú katonái.